

9. Josef Čapek: Štvrtá prechádzka, olej 42×52,5 cm, 1935. Súkromný majetok, Hlohovec. Foto J. Hampl, repro M. Roll

zujúcemu zámeru zodpovedajú aj rozmery obrazu, ktorý patrí medzi najväčšie, aké vôbec Čapek namaľoval. Žánrový výjav dvoch žien, rozprávajúcich sa kdesi pri studni, sa zmenil na veľkorysú spodobnosť vznešených vertikálnych postáv, vynárajúcich sa ako osudové symboly v znakových skratkách z tajomne abstraktnej temnoty. Vidiecky plebejský typ, ktorý je základom ich stvárnenia, sa tu v Čapkovej maľbe po prvý raz objavil s tak naliehavou dôstojnosťou, ktorá potom smerovala k dramatickej podobe posledných realizácií Kvetinárok z roku 1936 a napokon vyvrcholila v heroizácii symbolizovanej ženy — Vlasti v plameňoch cyklu Oheň (1938—1939). Čapek, rozhliadajúc sa vo svojich úvahách o zmysle a predpokladoch ume-

nia po širokých horizontoch do hĺbky času, posunul tak svoju maľbu až do oblasti vplyvu jedného z jej pilierov, Francisca Goyu, spolu s ktorým „vtrhol do umenia duch plebejstva, nie však nízkeho, ale sebedovome ľudského a útočne spartakovského. Tu sa v umení skutočne čosi stalo; nie iba to, že tu bolo o jedného umelca viacej, o umelca, ktorý suverénou mohutnosťou svojho nadania vyplňa výtvarné zákony, ale že sa tu zrazu obsah nastolil na trón vysokej umeleckej formy. S bezohľadnosťou a vysokou vášňou, aká sa môže zrodiť len u umelca vysokej vzbury.“³³

Aj poslednú z krajín, reflektujúcich — a to najvýraznejšie — ťaživé napätie stále vzrastajúceho všeobecného ohrozenia, Krajínu s krížom